



Vreme: 14.07.2026 00:23

Medij: radar.nova.rs

Link: <https://radar.nova.rs/drustvo/martin-ginter-jerg-heskens-eu-mep-srbija/>

Autori: Stefan Slavković

Teme: Evropska komisija

Naslov: Šta radi uposlenik Nemačke u zdanju Predsedništva Srbije

9254



Martin Ginter, nemački evroposlanik Duga je istorija ekstraktivizma, ekonomskog modela koji rast zasniva na intenzivnom korišćenju prirodnih resursa, i to što se balkansko poluostrvo, a naročito Bosna i Hercegovina i Srbija, našlo kao novo područje potencijalnog rabljenja bez mnogo osvrta na pogubne posledice, samo je nova karika u nizu eksploatacije okoliša, ali i ljudi. Tako bar za Radar kaže Martin Ginter, ekonomista i evroposlanik iz redova nemačke Levice (Die Linke), rodom iz Istočnog Berlina, koji je u Beogradu boravio kako bi učestvovao u diskusijama o budućnosti bez ekstraktivizma u organizaciji Fondacije Roza Luksemburg. Nije, dakle, sve izgubljeno, ali borba neće biti laka, što, uostalom, pokazuje slučaj kontroverznog projekta Rio Tinta u dolini reke Jadar, odnosno situacija u okolini Bora i Majdanpeka, gde posluje kineski Zidín.

"Svi mi ovde imamo po mobilni telefon ili bežične slušalice, što je do pre koju deceniju bilo nezamislivo, i ko misli da je ta vrsta tehnoloških i privrednih proboja nemoguća bez korišćenja resursa, u zabludi je. Problem je globalni - sada sam na Balkanu, a ranije sam, recimo, bio u istočnoj Africi, gde takođe postoji prestrojavanje u trci za tamošnje prirodne resurse. Problem je i hronološki - mi i dalje imamo prostora da ne ponavljamo greške iz prošlosti i da novu potražnju zadovoljimo na daleko održivije načine nego ranije", kaže Ginter.

Da li je reč o nekoj vrsti neokolonijalizma?

Ekstraktivizam je ranije nedvosmisleno bio povezan s kolonijalizmom, robovlasništvom i potpunim odsustvom svesti o bilo čemu drugom do interesa onoga koji je jači. U skladu s tim, trenutnu situaciju jeste moguće opisati kao neokolonijalizam, ali s određenim rezervama. Sada se više radi o vršenju političkih i ekonomskih pritisaka na sredine i države na čijoj teritoriji se resursi nalaze. Ali, to je samo pitanje ekonomske ili politikološke percepcije. Treba se stalno vraćati na materijalne odnose i graditi otpornost spram situacije na terenu. Sad govorimo o laptopima i pametnim telefonima, ali uskoro će električna kola biti nova normalnost. Nažalost, svedoci smo da je vojna industrija toliko moćna da je prste uplela i u pitanje ekstraktivizma. Resursi se, dakle, ne eksploatišu samo za potrebe privatne potrošnje i podsticanja zelene tranzicije, koja je, u slučaju izraženog ekstraktivizma, obesmišljena, već i za potrebe daljeg unapređenja vojnoindustrijskog kompleksa, koji se predstavlja kao jačanje odbrambenih kapaciteta. O veštačkoj inteligenciji i propratnim data-centrima da i ne govorim. Neophodno je stalno i svuda postavljati pitanja za šta nama zapravo resursi trebaju i za šta se koriste. Ta debata će, u slučaju političke artikulacije, neminovno smanjiti i potražnju za njima, a postaviće i pitanje o tome šta ćemo s već eksploatisanim i iskorišćenim rudama. To je potpuno zapostavljeni problem. Treće važno pitanje je tretman ekonomija u razvoju, koje su neretko primorane da se odreknu svojih ruda, zdravlja građana i životne sredine zarad nesrazmerno male rudne rente.

Pojedine zemlje Latinske Amerike, ali i drugde, zato su pristupile podruštvljavanju ili nacionalizaciji resursa i industrije. Da li je to odgovor na nalete privatnih investitora?

Apsolutno, jer tamo gde je interes investitora ostvarenje profita, interes lokalne zajednice najbolje poznaje samo stanovništvo. Međutim, to je i pitanje društvenog dogovora same zajednice. Niko ne može da izvrši nacionalizaciju bez konsenzusa da je ona neophodna ili da je makar najbolji put u budućnost.





Vreme: 14.07.2026 00:23

Medij: radar.nova.rs

Link: <https://radar.nova.rs/drustvo/martin-ginter-jerg-heskens-eu-mep-srbija/>

Autori: Stefan Slavković

Teme: Evropska komisija

Naslov: Šta radi uposlenik Nemačke u zdanju Predsedništva Srbije

Ali, ponekad je dovoljno da se lokalna zajednica pobuni protiv nečega što smatra da je štetno. U Nemačkoj je kontroverzni višedecenijski projekat "Štuttgart 21", koji je, u najkraćem, predviđao premeštanje železničkih čvorova pod zemlju, bio ozbiljno sredstvo političke mobilizacije građana koji su se protivili.

Ipak, čini se da zemlje EU lakše poštuju volju svojih građana nego volju građana, recimo, u zemljama kandidatkinjama?

Reč je protivrečnosti koja je odraz interesa i dvoličnosti istovremeno, i ona, kao takva, mora biti predmet diskusije, kako u EU, tako i van nje. Nije održivo čas promovisati evropske vrednosti i demokratske procedure, a čas insistirati na realizaciji projekata koji ne uvažavaju mišljenje zajednice u kojoj projekat treba da se desi. U tim okolnostima, čak i ako imate argumente da bi projekat bio dobar po sve, ljudi vam neće verovati i, još gore, izgubiće poverenje.

Upravo ta protivrečnost će autokratskim vlastima dati argument da kažu - Brisel nas gnjavi s pitanjima ljudskih prava i demokratije, a s druge strane žele naše resurse, i to dok, poput predsednika Vučića, godinama imaju savetnika na platnom spisku strane moćne države. Zna li za slučaj Jerga Heskensa?

Znam i reč je o apsolutnom skandalu. Ne samo što je on tu i što praktično sedi na dve stolice, s jasnim ciljem - to je po sebi dovoljno problematično - nego što istragom i dalje nije utvrđena priroda njihovog odnosa, niti ko je sve u Heskensovom timu, odakle on u zdanju Predsedništva Srbije... da se razumemo, svaka zemlja će nastojati da zaštiti svoje interese. To važi za Nemačku, trebalo bi da važi i za druge, pa i za Srbiju. I, kada bi postojao neki oblik zvanične saradnje dveju vlada, tu čovek ne bi mogao ništa da prigovori. Ali ovoliki nivo netransparentnosti koji je u direktnoj koliziji s Ustavom Srbije je zaista zabrinjavajući. Ne samo po vas, nego i po Nemačku, koja bi s obzirom na svoj položaj u EU trebalo da predvodi poštovanje demokratije, i sigurno će se o svemu raspravljati u Bundestagu.

Srpsko društvo je po sebi evroskeptično. Da li šteta koju ovakvi incidenti naprave može da se popravi?

S jedne strane, Evropski parlament sve više kritikuje evidentnu eroziju demokratije u Srbiji i to zaista jeste odraz proklamovanih evropskih vrednosti čiji sam pristalica. Bolji okvir za političko organizovanje i suživot, makar za sada, nemamo. Zagovornik sam demokratije, uz sve njene manjkavosti. S druge strane, tajnoviti ekonomski kontakti su odraz protivrečnosti Evrope od kojih moramo svi da se zaštitimo. Na njih mora da ukazuju ljudi u Srbiji, ali i ljudi u EU. Jer, to nije puko pitanje geografskog položaja, to je pitanje kako se elite odnose prema svetlu oko sebe, gde god bile, i šta misle da im je dozvoljeno. To je problem po Nemačku i po Srbiju.

S druge strane, narativ srpskih vlasti, ponekad prećutan, ponekad eksplicitan, jeste da zemlje u razvoju poput Srbije danas nemaju alternativu "trci ka dnu" - subvencionisanju stranih investitora, snižavanju radnih prava i plata, nekritičkom privlačenju stranih investicija... da li je to tačno?

Naravno da postoji. Srbija je danas zemlja s jednom od najvećih razlika između siromašnih i imućnih. To znači da para ima, ali da je njihova raspodela veoma neravnomerna. Projekti poput onog u dolini reke Jadar su, s druge strane, test održivosti po vaše društvo, jer će sredstva koja se zahvaljujući njima u Srbiju sliju verovatno ponovo završiti u džepovima najbogatijih. Uz to, mnogo je primera na svetlu gde je ulaganje u sopstvene resurse možda bilo sporiji hod ka zajedničkom boljitku od oslanjanja na strane investicije, ali se nesumnjivo pokazao kao više održiv. I ne mislim da treba insistirati na odrastu, već na izboru toga koja će grana industrije ili sektora usluga da raste, a koja ne. Bolji javni prevoz ili više obnovljivih izvora energije, kao ubedljivo najčistijih? To ne može da bude loša stvar, štaviše. Pametan razvoj je glavno oruđe unapređenja socijalne pravde, a socijalno pravedno društvo je najbolji teren za unapređenje održivog razvoja. Zadrugarstvo je dobar primer. Na mnogim mestima gde se zapatilo, zapatio se i rast kojim su svi zadovoljni.

Nemački političari su godinama unazad viđeni kao popustljiva, starija braća i sestre autokratiji u Srbiji...

...samo da kažem, ja sam Nemač u Beogradu sam kako bih se upoznao s vašom situacijom i s ovdašnjim progresivnim akterima. To ne bih mogao da me neko u Nemačkoj nije izabrao kao zastupnika. Drugim rečima, i u mojoj otadžbini postoji sve veće nezadovoljstvo dosadašnjim pristupom zvaničnog Berlina problemima koje ste spomenuli. Nemačka industrija je četvrta najveća sila u Evropi i, u skladu s tim, ekonomija čitave EU, pa i šire, u velikoj meri zavisi od nje. I nije slučajno Ursula fon der Lajen, predsednica Evropske komisije, iz Nemačke, kao ni Manfred Veber, čelnik Evropske narodne partije, inače najzastupljenije u Evropskom parlamentu. Godinama se gradio sistem u kojem će odluke EU neobično često biti podudarne s interesima nemačkih kancelara. I to nije uvek dobro.

Da li su nemački mediji izveštavali o odnosu Vučića i Jerga Heskensa ili o situaciji u Srbiji?

Ne previše, ali to više govori o tamošnjoj medijskoj situaciji u kojoj nema dominantne teme koju svi prate. Teško nam je da proguramo teme za koje mislimo da su važne, kao što je teško i predvideti šta će





Vreme: 14.07.2026 00:23

Medij: radar.nova.rs

Link: <https://radar.nova.rs/drustvo/martin-ginter-jerg-heskens-eu-mep-srbija/>

Autori: Stefan Slavković

Teme: Evropska komisija

Naslov: Šta radi uposlenik Nemačke u zdanju Predsedništva Srbije

biti glavna vest. Trenutno su to napad na sistem socijalnog osiguranja i pitanja unutrašnje politike i policije.

Da li mislite da Srbija može da postane članica EU bez realizacije projekta Jadar?

Zaista ne znam, ali znam da bi tako trebalo da bude i znam da mnogi u Nemačkoj veruju u to. Odluka o pristupanju mora pre svega da bude doneta ovde, u Srbiji, i ta volja ne bi trebalo da zavisi od jednog projekta.

